

CU AUREL CIORAN ÎNTR-O EPISODICĂ RELAȚIE EPISTOLARĂ

Pe Emil Cioran l-am descoperit devreme și întâmplător, pe la 17 – 18 ani în paginile unor reviste vechi, ce-mi căzuseră în mână ocazional și pe care le citeam cu fereală pentru că proveneau dintr-un alt timp istoric, repudiat cu ostentație de atotputernicul partid comunist, adus la putere pe șenilele tancurilor moscovite. Până la urmă, atunci când s-a declanșat nebunia acuzațiilor, n-a fost scoasă din repertoriu nici învinuirea de a fi citit lucrări interzise și autori indexați, supuși oprobiului public.

Era prin 1957 – 1958 când Cioran devenise prohibit în propria sa țară, iar cei interesați de izvodirile lui mai auzeau pronunțându-i-se numele pe la posturile de radio străine.

Un lucru e sigur: n-am devenit cioranian în urma lecturii cărților sale, am fost din totdeauna, m-am născut cioranian, cu un disconfort de viață și cu idiosincrazii ipohondrice față de prăpăstiile neantului nesățios. Lecturile din Cioran n-au făcut decât să-mi radicalizeze apelpisirile și să mă conecteze unei dimensiuni cosmice prăpăstioase

și nevindecabile. Lecturile cioraniene mi-au indus ideea de cariatidă ovarică, încovoiată, vorba lui Rilke, doar sub povara cerului de pe umeri.

La vremea când m-am decis să supun fenomenul cioranian unei perspective exegetice, autorul „căderii în timp” nu mai era apt pentru un dialog epistolar. Internat în spitalul Proca din Paris se pregătea să treacă pe malul celălalt al Styxului și să lase lumea în câte o găsisă la venire.

Aurel Cioran însă, deși cu doar doi ani mai mic decât Emil, părea verde, în vigoare și cu poftă de viață. Aflasem din corespondența sa cu Emil despre încercările prin care trecuse, cu depresii îngrijorătoare și cu internări vremelnice la Gătaia (jud. Timiș), dar continua să se ocupe de imaginea fratelui său. Acum, după revoluție, când a-nceput să se crape puțin a lumină nu mai era singur în această acțiune salubrizantă ca atunci, în 1986, când Radu Enescu a furnizat cititorilor revistei *Familia* imaginea unui Cioran răzvrătit, în război nu doar cu lumea, dar și cu Dumnezeu. „Sunt mâhnit de prezentarea ce ați făcut-o fratelui meu”, îi scria la 27 ianuarie 1986 și nimeni nu i s-a asociat în această acțiune reparatorie.

Între timp, imediat după revoluție, scepticul a fost adus în cadrele spiritului românesc, lucrările sale au fost publicate în tiraje de masă, comentariile umpleau paginile revistelor de cultură, iar hutuchirile de până atunci se transformau automat în elogi entuziaste. Cioran devenise peste noapte o mândrie națională, iar lumea se da-n vânt să-l citească și să afle cât mai multe despre el. Era un început de normalitate, dar procesul receptării, recuperării și readucerii lui în cultura românească se va dovedi complex și contradictoriu și va dura încă multă vreme.

Se-nțelege că în toată această perioadă Aurel Cioran reprezenta o sursă suplimentară de documentare, pentru toți cei viscolți de mirajul fragmentării smulse lui E. Cioran. Prima noastră încercare exegetică („*Cioran, scepticul nemântuit*”, Editura Demiurg, 1995) a apărut în ziua când ziarele anunțau, în chenare îndoliate, trecerea scepticului într-o altă lume, mai puțin bântuită de disperări și incertitudini.

Ceea ce m-a surprins la Aurel Cioran, imediat, după ce-am luat legătura cu el, a fost promptitudinea cu care răspundea la misivele noastre, deși, bănuiesc că era destul de antrenat în zarva vieții publice și în uzufructul împământării operei cioraniene în spațiul românesc. Făcea parte din categoria celor vechi, pentru care comunicarea epistolară era prioritară în comparație cu telefonul sau Internetul.

Din păcate, schimbul nostru epistolar a fost întrerupt neașteptat de repede, după primele schimburi de scrisori. Așa cum anticipase într-un gând pastişat după Marin Preda, timpul n-a mai avut răbdare cu el: s-a grăbit să înapoieze cerului ceea ce luase cu împrumut la aceeași vârstă ca și fratele său de pe malurile Senei. Amândoi s-au blocat la vârsta de 84 de ani, pe care n-au putut-o

depăși. Ultima scrisoare mi-a lăsat-o fără răspuns. S-a grăbit să țină tovărășie fratelui său, de care viața l-a ținut atâtea decenii departe. În necrologul publicat de revista sibiană „*Puncte Cardinale*” se sublinia apăsător asupra destinului tragic ce-a marcat familia protopopului de Rășinari.

Iată ce-mi scria în cele două epistole pe care mi le-a expediat la Tecuci cu puțin timp înainte de a trece în lumea dreptilor

Sibiu, 20 martie '96

Dragă Domnule Profesor,

Am lipsit multă vreme din Sibiu și numai acum am găsit scrisoarea Dvs. Invitația atât de călduroasă și... precisă m-a emoționat.

Am venit însă din București obosit și de ce să n-o spun... scâr-bit. Și, pe deasupra o primăvară care nu mai vrea să vină! La acestea se mai adaugă vizite din Franța și Germania care mă blochează la Sibiu, fără să știu exact când vor sosi aici. Vă rog să nu interpretați cumva că îi prefer... Singurul lucru sigur e invitația care am primit-o din partea Institutului francez din București pentru colocviul Cioran, care va avea loc în București în 23, 24 mai și apoi în 25 cu o vizită la Rășinari. Lor le aparține inițiativa și invitații.

Dacă „viața va mai avea răbdare” (pastică!!) mi-ar surâde la sfârșitul verii, începutul lui septembrie o excursie la mănăstirile din Moldova, cu o escală inițială la Dvs. Evident, dacă nu cumva ar apărea și o șansă mai apropiată.

Cu mii de mulțumiri și toată dragostea
Relu Cioran

Domnule Profesor,

Mă veți ierta că răspund cu întârziere la calda Dvs. scrisoare. La rândul-mi vă doresc un an bun, rodnic și multă sănătate în '97.

În ce mă privește trebuie să recunosc că încep să resimt „anii”! Știți ce spune și Biblia... Din acest motiv am ezitat, cu toată tentația ce mă îmoldea, să ies din... bârlag. Sper că mă înțelegeți.

Nădăduiesc ca în curând să apară *Antologia portretului*. Apoi mai târziu *Cioran și Dumnezeu*. O surpriză a fost și pentru mine că după moartea lui Luț (Emil Cioran) Simone a găsit niște *Caiete* (circa vreo 1000 de pagini), recte un fel de jurnal. Nici ea nu știe alte amănunte, doar că pomenește des de Rășinari...

Încă odată, dorindu-vă tot binele, vă îmbrățișez
Relu Cioran

Sibiu, 24 ian. '97

Notă. Scrisoarea este scrisă pe Verso-ul programului de desfășurare a colocviilor internaționale de la Sibiu organizate sub genericul „*Cioran entre l'antiquité et la modernité*”, în zile de 1, 2, 3 mai 1997.